

**Περίπατος Εξερεύνησης: Η ιστορία δύο πόλεων -
Ακολουθώντας το διαχωριστικό τοίχος.
Σύνδεσμος για την Ψηφιακή Εξερεύνηση δία μέσου
Mapme:**

<https://viewer.mapme.com/800d56ce-cace-40fa-ac8e-f332d7823ffc>

Λευκωσία, η τελευταία διαιρεμένη πρωτεύουσα του κόσμου. Από το 1974, η διαχωριστική γραμμή, που ονομάζεται επίσης «ζώνη ασφαλείας» ή «Πράσινη Γραμμή», εκτείνεται περίπου 180 χιλιόμετρα σε όλη τη νήσο Κύπρο, η οποία έχει διαιρεθεί από το 1974. Ωστόσο, η πόλη της Λευκωσίας και οι κάτοικοί της ζούσαν σε διχασμό σχεδόν μια δεκαετία πριν. Η διακοινοτική σύγκρουση (μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων) τη δεκαετία του 1950 οδήγησε στη μετατροπή της κάποτε κοινής πόλης της Λευκωσίας σε μια πόλη σχεδόν αμοιβαία αποκλειστικών εθνοθρησκευτικών ζωνών, με τους Ελληνοκύπριους να μετακινούνται στα νότια της πόλης και Τουρκοκύπριο στα βόρεια στις αρχές του 1964.

Σε ορισμένα σημεία της παλιάς Λευκωσίας, η νεκρή ζώνη έχει πλάτος μόλις λίγα μέτρα, ενώ σε άλλες περιοχές έχει πλάτος λίγα χιλιόμετρα, χωρίζοντας στα δύο το βόρειο και το νότιο τμήμα της πόλης.

Μέχρι το άνοιγμα του πρώτου οδοφράγματος στις 23 Απριλίου 2003, ουσιαστικά κανείς δεν μπορούσε να περάσει από τη μια πλευρά της πόλης στην άλλη, που σημαίνει ότι οι δύο κύριες κοινότητες του νησιού παρέμειναν χωρισμένες χωρίς καμία επαφή για σχεδόν 30 χρόνια.

Παρά τα άλλα 8 σημεία ελέγχου που άνοιξαν σε όλο το νησί τα επόμενα χρόνια, η πλειοψηφία των Κυπρίων συνεχίζει να ζει χωριστά στη βόρεια και νότια επικράτειά τους. Τα χρόνια του διχασμού άφησαν το στίγμα τους στο νησί και τον ιδιαίτερο τρόπο με τον οποίο κατοικήθηκε, εγκαταλείφθηκε και βιώθηκε η Λευκωσία.

Σε αυτή την εξερεύνηση, ενώ θα αποκαλύψουμε κάποια από την πλούσια και ποικιλόμορφη ιστορία της Λευκωσίας, λαμβάνοντας υπόψη τον τοπικό πολιτισμό, θα εξετάσουμε επίσης πώς το ταραχώδες παρελθόν του νησιού, σε συνδυασμό με την ελπίδα μιας κοινής Κύπρου, έχουν μεταμορφώσει την πόλη και θα αναλογιστούμε τι αυτό θα μπορούσε να σημαίνει για το μέλλον του νησιού.

Συνάντησα τον εξερευνητή μας, τον Ορέστη, στην οδό Λήδρας όχι μακριά από το οδόφραγμα που θα μας πήγαινε βόρεια. «Έλα εδώ» είπε, και μας οδήγησε μέσα από ένα πολυόροφο πάρκινγκ, τριών ορόφων για να μπούμε σε ένα παλιότσιμεντένιο μπαλκόνι, κάπως κρυμμένο από το πάνω επίπεδο. Ο χώρος είναι τραχύς και “βρόμικος”, οι τοίχοι έχουν γκράφιτι και τα πουλιά φωλιάζουν στις σχισμές τηςτσιμεντένιας οροφής. Εξετάζουμε την εγκαταλελειμμένη ουδέτερη ζώνη και απέναντι στο βόρειο τμήμα της Λευκωσίας, όπου μπορούμε να δούμε την ελληνική και την κυπριακή σημαία και σε μικρή απόσταση απόσταση τη σημαία της Τουρκίας και της “ΤΔΒΚ” που πλαισιώνουν τον μιναρέ της Αγίας Σοφίας.

Κάτω από το μπαλκόνι, ένα γιγάντιο σύμπλεγμα συκιών διαπερνά τα σάπια κτίρια που έχουν παγιδευτεί στο χρόνο. «Αυτό το ονόμασε χαριτολογώντας ένας φίλος μου «Άκρη του Διαβόλου»», μου λέει ο Ορέστης. Συνεχίζει να αυτοσυστήνεται, μιλά για τη δουλειά του με την ομάδα [Old Nicosia Revealed](#) και για το ταξίδι του, για τα εφηβικά του χρόνια που σύχναζε με την παρέα του στην “άκρη του διαβόλου” και αναρωτιόταν πώς ήταν τα πράγματα «εκεί» στο βόρειο τμήμα της Λευκωσίας. Παρά των τότε αφηγημάτων που μεγάλωσε με αυτά, ο Ορέστης (σήμερα 41 ετών) εργάζεται ενεργά για την οικοδόμηση της ειρήνης και σε δικαιοδικές πρωτοβουλίες για σχεδόν 20 χρόνια. Αυτή η “άκρη του διαβόλου” μας έδωσε μια γεύση από τον χαμένο και ανέγγιχτο κόσμο μέσα στην πράσινη γραμμή.

Η επόμενη μας στάση μας είναι μπροστά στην κλειστή πλέον και βαριά φραγμένη διάβαση της οδού Λήδρας* που συνδέεται μέσω ενός διαδρόμου του ΟΗΕ με την πλατεία Lokmaci στα βόρεια. Συνήθως, η διέλευση γίνεται διαμέσου ελληνοκυπριακών και τουρκοκυπριακών σημείων ελέγχου, με διαβατήριο/ταυτότητα. Βρισκόμαστε στη στοά αριστερά του οδοφράγματος, όπου τα κτήρια που βρίσκονται στην νεκρή ζώνη είναι ανακαινισμένα αισθητικά εξωτερικά, και κατά ειρωνικό τρόπο οι “φρέσκες” προσόψεις κρύβουν τη σήψη πίσω τους. Ακούω τις ιστορίες του σημείου ελέγχου, που άνοιξε το 2004 μετά από 30 χρόνια διαχωρισμού, καθώς βρισκόμαστε εκεί. Υπάρχουν τεράστιες ξύλινες πόρτες που κρύβουν τα ερειπωμένα κτίρια που μόλις είχαμε κοιτάξουμε από πάνω, όταν

ανεβήκαμε στην “άκρη του διαβόλου”. Οι πόρτες αντιπροσωπεύουν αυτό που ήταν κάποτε το κτίριο, μια αποθήκη που έπρεπε να επιτρέψει την είσοδο σε άλογα και κάρα. Αφού αναλογιστήκαμε αυτό που κάποτε ήταν, αυτό που είναι σήμερα και το τι θα μπορούσε να είναι ξανά, συνεχίζουμε δυτικά κατά μήκος της σήραγγας προς την οδό Ιους.

Βγαίνοντας από τη στοά, μπαίνουμε στον ήλιο και σταματάμε στα “περίφημα” και πολυφωτογραφημένα βαρέλια της ουδέτερης ζώνης, στολισμένα με γλάστρες. Και τα βαρέλια και οι γλάστρες, αποτελούν σύμβολο του διαχωρισμού καθώς και της ελπίδας των ντόπιων εδώ και 47

χρόνια. Με το παγκάκι και τις γάτες που ξαπλώνουν στα πολυβολεία, με αυτή τη θέα, ο Ορέστης αφηγείται την ιστορία, πώς οι ντόπιοι έφεραν πολλά φυτά σε γλάστρες και έβαφαν τα βαρέλια. Ο στρατός κατέστρεψε αυτό τον παράξενο “κήπο” πριν περίπου 11 χρόνια, για να εγκαταστήσει νέα βαρέλια καθώς τα παλιά σάπιζαν με τον καιρό. Όμως οι ντόπιοι επέστρεψαν και έφεραν ξανά τα λουλούδια και τα φυτά. Συνεχίζει σε μια παράπλευρη σημείωση λέγοντάς μου για τις βρωμοκαρυδιές που μπορούμε να δούμε ακριβώς πίσω από τα βαρέλια, που επίσης ονομάζονται “ghetto palms”. Ο Ορέστης εξηγεί την προέλευσή τους καθώς και με προκαλεί να μετρήσω πόσα από αυτά θα δούμε καθώς

περπατούμε. Τα βαρέλια μπλοκάρουν έναν παλιό δρόμο, δίπλα στον οποίο βρίσκεται ένα κτίριο κατοικιών που στο μπροστινό μέρος, στην οδό Ιούς, έχει ξαναβαφτεί και ανακαινιστεί ενώ η πρόσοψη μέσα στη νεκρή ζώνη δείχνει μια διαφορετική ιστορία, ένα μικρό μπαλκόνι με ρούχα να στεγνώνουν πάνω από τη νεκρή ζώνη.

Συνεχίζουμε κατά μήκος της οδού Ιούς, βλέποντας στη διαδρομή έναν μοντέρνο πίνακα που αναπαριστά τους Έλληνες Βασιλιάδες και Βασίλισσες που δίνουν τα ονόματά τους στην πόλη και τους κεντρικούς δρόμους, όπως η Λήδρας και η Ονασαγόρου. Ο δρόμος στρίβει αριστερά συνεχίζοντας να εφάπτεται της νεκρής ζώνης. Σταματάμε μπροστά σε ένα έρημο κτίριο, την αντιπροσωπεία αυτοκινήτων Toyota, της οικογένειας Ουζουιάν. Οι ιδιοκτήτες μπορούν να αγγίξουν μόνο το μπροστινό μέρος του κτιρίου, καθώς όλες οι εγκαταστάσεις του κτιρίου μέσα βρίσκονται στη χρονική φούσκα της πράσινης γραμμής. Από το 1974, όταν ξεκίνησε ο πόλεμος, στο υπόγειο

ξέμειναν ολοκαίνουργια Toyota με 0 χιλιόμετρα, που δεν πουλήθηκαν και δεν χρησιμοποιήθηκαν ποτέ. Το ιστορικό κτίριο αποτελεί πλέον μουσείο που ελπίζουμε να ανακαλυφθεί μια μέρα σύντομα. Ο Ορέστης αφηγείται την ιστορία της επιχείρησης του Ουζουνιάν και τόσων άλλων, όταν η πόλη μοιράστηκε οριστικά το 1974.

Όχι πολύ μακριά είναι η επόμενη στάση μας, βρισκόμαστε πίσω από τα γραφεία της εφημερίδας “Πολίτης” που στο ισόγειο φιλοξενείται ένα τυπογραφικό μουσείο. Το τυπογραφείο φιλοξενεί πρωτότυπα μηχανήματα καθώς και πρώτες εκδόσεις τυπωμένες στα οθωμανικά τουρκικά, αγγλικά και ελληνικά. Ένα ιστορικό φάσμα της ποικιλομορφίας που γνώρισε αυτή η πόλη, πάντα, ακόμα και σήμερα.

Στρίβουμε δεξιά και περπατούμε προς την οδό Αλεξίου Κομνηνού, όπου διακόπτει τη νεκρή ζώνη, αφήνοντας την να φανεί πίσω από το φράχτη, το άδειο και απρόσιτο. Η κλειστή πύλη, οι αυστηρές προειδοποιήσεις του ΟΗΕ, και ο πανύψηλος φράχτης αποκαλύπτουν τις τουρκικές σημαίες και τις στρατιωτικές θέσεις απέναντι από ένα κενό τετράγωνο. Καθώς συνεχίζουμε, αυτή η σκηνή αντιπαρατίθεται με την ιστορία πριν από τη διαίρεση, συμπεριλαμβανομένου ενός ερειπωμένου ιδιωτικού χαμάμ που βρίσκεται δίπλα σε ένα άδειο πάρκινγκ μαζί με πέτρινους τοίχους με τρύπες όπου υπήρχαν δοκοί στήριξης και εγκαταλειμμένοι θολωτοί φούρνοι.

Μεταφερόμαστε έξω από την ερειπωμένη περιοχή, προς σε ανακαινισμένα και σύγχρονα κτίρια, έξω από το Συμβούλιο Αποχτεύσεως Λευκωσίας. «Α, υπάρχει μια ενδιαφέρουσα ιστορία για αυτό», λέει ο Ορέστης. Εν τέλει, η καλύτερη συνεργασία μεταξύ των δύο

πλευρών (και η μόνη διαχρονική) στην παλιά πόλη της Λευκωσίας είναι, σωστά, το αποχτετευτικό. Ταξιδεύουμε κατά μήκος του κτιρίου του Συμβουλίου Αποχτεύσεως για να τραβήξουμε μια φωτογραφία στη γωνία της οδού Γρανίκου, ενός πανέμορφου αλλά υπερβολικά φρουρημένου δρόμου με Ελληνοκύπριους στρατιώτες τοποθετημένους σε μια καλά οχυρωμένη θέση στο τέλος του δρόμου (σημείωση, απαγορεύεται να τραβήξουμε φωτογραφίες στρατιωτικού προσωπικού ή οχυρώσεων, όχι όμως του τι περιβάλλεται). Όχι περισσότερο από 20 μέτρα φτάνουμε στην αρχή της επόμενης ανακάλυψής μας. Βρισκόμαστε στην άκρη της αγαπημένης και ποικιλόμορφης γειτονιάς των Μαρωνιτών. Πριν από τη βίαιη διάσπαση της πόλης, οι Βρετανοί άποικοι ενθάρρυναν τον διαχωρισμό των κοινοτήτων στην παλιά πόλη και, η Μαρωνιτική και η Λατινική συνοικία φιλοξενούσαν όχι μόνο τις αντίστοιχες εκκλησίες τους, αλλά και τις κοινότητες, τα σχολεία και το δημόσιο βίο. Σήμερα αυτή η περιοχή έχει εξελιχθεί σε μια πολυπολιτισμική κοινότητα ανθρώπων από όλο τον κόσμο, ειδικά καθολικής καταγωγής. Στο σημείο εισόδου μας επισημαίνει ο Ορέστης και ένα γραφικό παλιό κτίριο που χρησίμευε ως τόπος λατρείας για τους μουσουλμάνους που ονομαζόταν Mesdjit (Μαστζίτ). Ωραιοποιήθηκε εξωτερικά το κτίριο, δεν έχει καμία πρακτική χρήση σήμερα, αλλά και πάλι είναι απόδειξη της ποικιλόμορφης παλιάς Λευκωσίας, που πολλοί δεν γνωρίζουν.

Εξερευνούμε και ανακαλύπτουμε τη μικρή συνοικία των Μαρωνιτών, παλιότερα μαγαζιά, το κοινωνικό κέντρο του Saint Joseph και ένα σχολείο που φιλοξενεί τώρα τον οργανισμό Hope for Children, χρηματοδοτούμενο από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, σχολείο για μετανάστες και ευάλωτα παιδιά. Η εκκλησία των Μαρωνιτών και η Αρχιεπισκοπή πίσω στέκονται απέναντι από ένα κατάστημα με ασιατικές λιχουδιές που μαγειρεύουν ντόπιοι μετανάστες τις Κυριακές, τη μοναδική τους ελεύθερη μέρα που έχουν για να συννευρεθούν. Οι ήχοι του γέλιου, της μουσικής και οι μυρωδιές από τέτοιες λιχουδιές γεμίζουν τον αέρα. Περνάμε τον εξωτερικό τοίχο για να σταματήσουμε

στην πολυσύχναστη πλατεία μπροστά από την Καθολική Εκκλησία, σημάδια κυριακάτικων απολαύσεων μας συναντούν ξανά. Η Καθολική Εκκλησία του Τιμίου Σταυρού βρίσκεται στην ουδέτερη ζώνη της Λευκωσίας, αλλά είναι προσβάσιμη και εξακολουθεί να πραγματοποιεί τακτική λειτουργία. Η πρώτη εκκλησία αφιερωμένη στον Τίμιο Σταυρό χτίστηκε το 1642 και λειτούργησε αδιάκοπα μέχρι τα τέλη του δέκατου ένατου αιώνα. Τον Απρίλιο του 1900 μια νέα εκκλησία αφιερωμένη στον Τίμιο Σταυρό υποστηρίχθηκε οικονομικά εν μέρει από την Ισπανική Βασιλική Οικογένεια και εν μέρει από τους Φραγκισκανούς μοναχούς της Επιμελείας των Αγίων Τόπων. Μέρος των κήπων είναι αποκλεισμένοι λόγω της διαίρεσης, αλλά ένα δωμάτιο στο πίσω μέρος του συγκροτήματος προεξέχει στη βόρεια μεριά της Λευκωσίας και όταν ο Πάπας Βενέδικτος ΙΣΤ' έμεινε σε αυτό το δωμάτιο σε μια Παπική Επίσκεψη στην Κύπρο, τον Ιούνιο του 2010, προκάλεσε αντιδράσεις. Ωστόσο, σήμερα η μέρα είναι ειρηνική και δεν υπάρχουν αντιδράσεις, μόνο μια προσεγμένη και αγαπημένη εκκλησία που περικλείεται στα πλάγια από συρματοπλέγματα, από βαρέλια και ερειπωμένα κτίρια που κάθονται στην ανέγγιχτη ζώνη.

«Τώρα θα εξέλθουμε της εντός των τειχών παλιά πόλη», λέει ο Ορέστης, αλλά πριν κάνουμε αυτό, πρέπει να λάβουμε υπόψη και να εξερευνήσουμε την ξακουστή Πύλη Πάφου. Η σήραγγα είναι προσβάσιμη από το εσωτερικό των παλιών τειχών και πίσω σας βρίσκεται μία θέση των Ηνωμένων Εθνών. Σήμερα στην Πύλη Πάφου υπάρχει φυλάκιο της Εθνικής Φρουράς. Τα τείχη της παλιάς πόλης όπως είναι σήμερα κατασκευάστηκαν από τους Ενετούς περίπου το 1567 έως το 1570 λίγο πριν οι Οθωμανοί εισβάλουν και κατακτήσουν την πρωτεύουσα. Εκείνη την εποχή οι τοίχοι δεν είχαν τελειώσει. Από τα μέσα του 19ου αιώνα, όταν οι Βρετανοί πήραν την κηδεμονία της Κύπρου από τους Οθωμανούς, οι

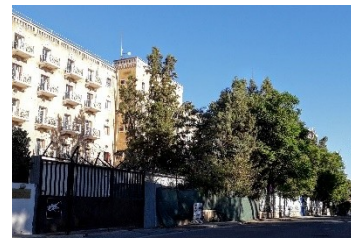
ανακαινίσεις και η αναβίωση της περτειχισμένης πόλης ξεκίνησαν πάλι. Υπάρχουν 11 πενταγωνικοί προμαχώνες που ονομάστηκαν από αριστοκρατικές οικογένειες που βοήθησαν στη χρηματοδότηση της αρχικής κατασκευής. Οι τρεις πύλες αποτελούσαν τα μοναδικά σημεία εισόδου και εξόδου: η Πύλη Πάφου, η Πύλη Αμμοχώστου και Πύλη Κερύνειας, όλα σχετικά τοποθετημένα σύμφωνα με τις πόλεις από τις οποίες θα ταξίδευε κάποιος. Οι πύλες ήταν κλειδωμένες τη νύχτα, επανδρώνονταν από φρουρούς και άνοιγαν ξανά την αυγή για να περάσουν οι κάτοικοι των πόλεων και οι επαρχιώτες. Αλλά ήταν η Πύλη Πάφου που θα έβλεπε πρώτα τις σύγχρονες αλλαγές όπως έχουν σήμερα. Ένα άνοιγμα δίπλα στην πύλη το 1879 έγινε από τους Βρετανούς για ευκολία πρόσβασης, ενώ τα άλλα 2 θα ανοίγματα δημιουργήθηκαν στις αρχές του 20ου αιώνα.

Καθώς περπατάμε κατά μήκος του δρόμου αυτού του ανοίγματος που αγγίζει τα τείχη του προμαχώνα Ρόκκα, στεκόμαστε κάτω από το λεπτότερο τμήμα της πράσινης γραμμής. Ο προμαχώνας Ρόκκα φιλοξενεί την πιο περίεργη γεωπολιτική θέα στην πόλη. Μέσα από τα συρματοπλέγματα οι άνθρωποι στο βορρά μπορούν να κοιτάξουν κάτω στη Λευκωσία (νότια), όπου βρισκόμαστε. Αρκετά περίεργο για να το αντιληφθείτε, ότι μέχρι το 2003 (όταν κανονικοποιήθηκε η διέλευση της Πράσινης Γραμμής) αυτό ήταν ένα από τα λίγα μέρη όπου Έλληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι μπορούσαν να δουν και να μιλήσουν μεταξύ τους από κοντά.

Αφήνουμε πίσω τον προμαχώνα Ρόκκα, περπατώντας δίπλα στα ενετικά τείχη, τα οποία δεν πλησιάζονται λόγω της περίφραξης, τα ρολά από συρματοπλέγματα κρυμμένα στους θάμνους και το πράσινο, και φτάνουμε στην είσοδο του σημείου ελέγχου Ledra Palace. Όντας το πρώτο σημείο ελέγχου που άνοιξε, η ουδέτερη ζώνη του Ledra Palace έχει γίνει η κεντρική τοποθεσία για όλες τις δικαιοδικές εκδηλώσεις και συναντήσεις για οικοδόμηση της ειρήνης. Πλήθος οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, πρεσβείες και κινήματα έχουν αφήσει το αποτύπωμά τους στην περιοχή. Ωστόσο, τίποτα από αυτά δεν μπορεί να επισκιάσει την εντυπωσιακή παρουσία του ίδιου του ξενοδοχείου Ledra Palace. Άνοιξε το 1949 ως το πρώτο πολυτελές ξενοδοχείο στη Λευκωσία και ως πόλος έλξης για ντόπιους, δημοσιογράφους και διασημότητες. Φιλοξένησε μάλιστα την πρώτη δημόσια πισίνα της Λευκωσίας. Τερματίζοντας τις δραστηριότητές του το 1974, λίγο πριν από την 25η επέτειό του, το ξενοδοχείο έγινε άλλο ένα θύμα στον πόλεμο του Ιουλίου 1974. Οι ουλές από σφαίρες εξακολουθούν να φαίνονται σήμερα καθώς κοιτάζοντας αυτό που κάποτε ήταν και εξακολουθεί να είναι ένα εντυπωσιακό κτίριο. Σήμερα, φιλοξενεί το βρετανικό απόσπασμα των

ειρηνευτικών στρατιωτών του ΟΗΕ, το Γραφείο Πολιτικών Υποθέσεων του ΟΗΕ και την πολιτική αστυνομία του ΟΗΕ. Το ξενοδοχείο χρησιμοποιήθηκε ως στρατιωτικοί κοιτώνες, αλλά οι στρατιώτες βρίσκονται τώρα σε προκατασκευασμένα κτίρια στους κήπους (δείτε τον σύνδεσμο βίντεο παρακάτω). Περιφραγμένο από κλειδωμένες πύλες και καλυμμένους φράχτες, το ξενοδοχείο δεν είναι εύκολα προσβάσιμο. Παρόλα αυτά, ανοίγεται σε τοπικές πρωτοβουλίες καθώς και στη φιλοξενία εκδηλώσεων που διοργανώνονται από φορείς της κοινωνίας των πολιτών, τα Ηνωμένα Έθνη και δικαιοτικές πρωτοβουλίες. Πολλοί γνωστοί διεθνείς παράγοντες επισκέφτηκαν την περιοχή, όπως π.χ. Desmond Tutu, Ronald Reagan, Angela Merkel, Αντιπρόεδρος Joe Biden.

[Σχετικός Σύνδεσμος Βίντεο: “ UN soldiers vacate former playground of the rich and famous “](#)

Διαγώνια απέναντι από το Ledra Palace βρίσκεται το Σπίτι της Συνεργασίας, το σημείο συνάντησης και κεντρικό σημείο διασκέδασης της ουδέτερης ζώνης. Με χρηματοδότηση από τη Νορβηγία, τη Σουηδία, το Λιχτενστάιν και άλλες πηγές, ο Όμιλος Ιστορικού Διαλόγου και Έρευνας (AHDR) αγόρασε και ανακαίνισε το διώροφο κτίριο που κάποτε φιλοξενούσε τους Καναδούς στρατιώτες του ΟΗΕ από το 1964 έως το 1974 και, προγενέστερα των διακοινοτικών ταραχών, καταστήματα και καταλύματα.

Ανοίγοντας τις πόρτες του το 2011 με ένα τεράστιο πάρτι στο δρόμο, ο χώρος έχει το πολύ σημαντικό καφέ όπου επιτέλους συναντάμε τους φίλους μας. (2ο μέρος της εξερεύνησης).

* Κλειστές από τον Μάρτιο του 2020, όλες οι διελεύσεις σε όλη την Κύπρο ήταν δυνατές μόνο υπό αυστηρούς όρους για τη διέλευση εργαζομένων από τον Ιούνιο έως τον Δεκέμβριο του 2020. Τον Ιανουάριο του 2021 όλες οι διελεύσεις είχαν σταματήσει και η πρόσβαση παραχωρήθηκε μόνο στο προσωπικό του ΟΗΕ. Την Κυριακή 6 Ιουνίου 2021 τα σημεία ελέγχου άνοιξαν για άλλη μια φορά με φίλους, συναδέλφους και αγαπημένα πρόσωπα να γιορτάζουν βόρεια και νότια. Η Εξερεύνησή μας πραγματοποιήθηκε πριν από αυτή την μέρα.